

Els *cremallls* o *clemàstecs* sostenen o sostenien l'olla o la caldera damunt el foc. Són o eren els "testimonis de la casa". Diuen que no es podien treure de la llar ni quan es llogava ni quan es venia la casa. També diuen que els cremallls marcaven la importància de la casa. Si tan sols n'hi havia un era senyal de casa pobra, la qual cosa indicava que no hi havia gaire cosa per coure. Si n'hi havia dos era indicador de casa on es guanyaven bé la vida, perquè poder penjar dues olles al foc ja era signe d'abundància i generalment anaven bé de diners. Les masies que tenien tres clemàstecs penjats eren grans hisendats.

Per tallar tempestats, es colpejava una caldera d'aram amb els cremallls fent gran terrabastall o es feien balandrejar sobre la llar.

Hom creia que moure els cremallls cridava el diable.

Ja ho diu la dita *Fins s'ha venut els cremallls!* vol dir que és un mal amo, que no respecta res.

Avui ja és difícil veure llars de foc amb l'olla penjant dels clemàstecs o cremallls.

Fonts: *Enciclopèdia de la fantasia popular catalana* i blog mesvilaweb.cat

152

Ajuntament de
Mollet del Vallès

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

Us desitgem un bon Nadal
i un bon any 2019!

? Consultes

Fonts: 🇪🇺 DCVB, 📖 DIEC2, 🇪🇸 DSFF

Banc escó o escon i caixabanc

Un *banc escó*, *escó* o *escon* és un banc llarg amb respatller ample. *Asseguts a l'escó, prop de la llar*. També amb aquest nom coneixem el lloc d'un parlament on s'asseuen els parlamentaris. *Els escons dels diputats*. Un *caixabanc* és un banc amb respatller o sense en què el seient és la tapa d'una caixa o de dos o més caixons.

Braser

Recipient de metall en què es posen brases, usat per escalfar.

Foc

Casa habitada, llar. || Casa sotmesa a la imposició del fogatge. *Aquesta població tenia cent focs*.

Fredolic -a o fredeluc -uga

Molt sensible al fred. També amb aquest nom es coneix el bolet de l'espècie *Tricholoma terreum*, petit, negrós, que surt quan comença a fer fred.

💡 L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir **cantar les quaranta a algú**? La resposta correcta era la **3**. *Renyar algú o retreure-li les malifetes*. El guanyador ha estat Josep Margarit i Benseny, de l'Assessoria Margarit de Mollet.

Ara preguntem què vol dir **tió**?

1. *Unitat de temps, múltiple de l'eó.*
2. *Animal mitològic, mig tortuga mig lleó.*
3. *Partícula subatòmica.*
4. *Tros de tronc per cremar a la llar.*

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpl.cat 📧. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà de premi la **Dona d'Aigua** 📖 Vestit de Paraules, model exclusiu de *L'Estenedor*.

💬 Dites

Nadal en dimarts, dolent per als sembrats.

Nadal en dimarts, festes a gapats.

Nadal en dimarts, pa i vi de totes parts.

Font: *Recull de Nadal* 📖

📝 Expressions

Cruixir o petar de dents

Fer batre les dents les unes contra les altres pel fred, per por, etc.

Ser fredolic com un gat fogoner

Ser una persona molt afectada d'escalfar-se, d'estar prop del foc. *L'escalfor mai no li fa nosa, és com un gat fogoner*.

Tremolar com la fulla a l'arbre, tremolar com una fulla de poll o com un dragó

Tenir gran tremolor.

Tenir carn de gallina, pell de gallina o pell anserina

Aspecte de la pell caracteritzat per l'erecció dels fol·licles pilosos a causa d'una impressió de fred, de por, d'emoció, etc. *Fa tant de fred que tinc la pell de gallina!*